

Skattesnyder

af Erling Kristensen - Politikens Kronik. 21. maj 1935

Jeg staar med en smal gul Konvolut i Haanden og ser efter Landposten, der med et fiffigt Blik til Konvoluten og min Ringhed svinger sig paa Cyklen og joller bort ... Saa længe han havde mig under erfaren Observation, søgte jeg selvfølgelig at lade, som om jeg aldrig havde bestilt andet end at overse den Slags smalle, gule Konvoluter ... En ordentlig Landpost føler det nemlig som sin Pligt at holde Rede paa Afsenderadresser. At den kære Post var vel orienteret angaaende min sidst modtagne Forsendelse, behøvede jeg altsaa ikke at være i Tvivl om.

Jeg var det heller ikke. Min sølle møjsommeligt sammenflikkede Overlegenhed faldt af mig som en Klædning, der er dyppet i ætsende Væsker. I et Glimt havde jeg set Afsenderadressen, og nu brød jeg Konvoluten: ... Deres Selvangivelse kan ikke tages til følge. De tilsiges til at møde i Ligningskommissionen den ... Dato, det ... Klokkeslæt ...

Det var altsaa sket: Jeg, der hele mit Liv har Lidt af noget i Retning af den Sygdom, Ibsen kalder akut Retskaffenhedsfeber, jeg var offentlig sigtet for Falsk.

Jeg prøvede at fløjte afledende for om muligt at skaane min Kone for Meddelagtighed i det Chok, der sad som et Sting et Sted i mine følsomste Hjertereioner. Men Fløjten var Hæs af Mangel paa Luft, og saadan vilde det selvfølgelig gaa mig paa den angivne Dato. Til et effektivt Forsvar vilde jeg mangle, ikke Argumenter, men Luft.

Jeg søgte at nynne mig fra den pinende Kendsgerning, at jeg var sigtet . . . I Ligningskommissionen skulle jeg mødes med mange andre, der ligesom jeg selv havde den infame Tilsigelse i Lommen og Prædikatet Falsk hængende som en Plakat for og bag.

Min Kone kaldte til Morgenkaffe. Jeg hørte og hørte ikke . . . Jeg var heller ikke Spor sulten . . . havde været det, før Posten kom. Jeg havde glædet mig til at sidde ved Bordet i en Strime Sol og højtidelig indvi Dagen til den Højtidsdag, enhver Dag selvfølgelig skulde være. En lille Solplet paa Sengens Hovedpude havde for en Time siden faaet mig spontant at indvi min Kone i den kære Johan Skjoldborgs skønne Livskunstteori: Hver Dag skulde man begynde med at love sig selv og andre, at Dagen i Dag skulde blive en god dag . . . Nu stod hun paa Trappen og hældede Hovedet lyttende, mens hun missede mod Solen og mig . . . Hører du den? –

- Hvad for en den?

- Lærken selvfølgelig. Det er første Gang, den synger i Aar. –

Hvad jeg svarede, ved jeg ikke, men jeg mærkede et fast Greb i min Arm. – Var det ikke dig, der for lidt siden docerede om Livskunsten?

- Livskunsten! Jo, det var nok mig . . .

- - -

At Sigtelsen for Falsk var officiel, fik jeg hurtig Bevis for. Vi fik omgaaende Besøg af den af mine Naboer, der hidtil havde set mig mest iøjnefaldende over Hovedet.

Pe Peesen kom vagtsomt slentrende op ad Stien, der ender ved min Dør. Hvad var denne Rævemikkels Ærinde? . . . Jeg væbnede mig skyndsomst med alt det Gloseskrammel, jeg i Øjeblikket kunde slæbe sammen, og dækket bag denne spinkle Barrikade afventede jeg Angrebet. Det vil sige, jeg maatte under Pres af det mest udtømmelige Raseri prøve mit Skyts, og det skete ikke uden Vejr: - Jeg skulde om nødvendigt slynge ham Notesbogen med Tallene lige i Fjæset. Jeg skulde vise ham selveste Udkastet til den kasserede Selvangivelse. Ja, selv med Fare for at sende Oplysningen om min kompromitterende smaa Indkomster Sognet rundt. Han skulde faa det.

- Det skal du ikke, tyssede min Kone. – Det er det galeste, du kan gøre her paa Pladsen. Er det for resten ikke dig, der praler med at være Psykolog? –

Jeg dæmpede Ilden og maatte se paa hende. Hun er nemlig Indfødt og har Instinkt, hvor jeg maa nøjes med noget, jeg med en overdreven Glose kalder Forstand . . .

- - -

Jeg fik ikke Brug hverken for Lommebog eller Udkast. Pe Peesen gav Haand som til en mindre Ligemand, og han hilste paa min Kone med et takserende Blik til mig, som var hun trods alt ikke saa galt gift . . . Jeg holdt Lunt brændende paa min skarpladte Ordkanon og kikkede paa ham over "Barrikaden". Hvad kom han her for, hvis ikke det var for at drille mig med Ligningskommissionens beskidte Tilsigelse . . . Han kom simpelthen for i al Venskabelighed at fortælle mig, at han den treogtyvende ogsaa skulde til Byen, og da Føret var, som det var, mente han, jeg ikke havde noget imod at age med . . .

I hans Jakkelomme sad en gul Konvolut med det ene Hjørne ovenfor og grinede spidst. Pe Peesen selv grinede ikke. Han var alvorlig om en gammel Høvdning, der har givet en ung Ridderslaget.

Trykket af hans Hilsen sad endnu som en mørk Smerte i min Haand. Jeg holdt mig retiré. Det gjorde min Kone ikke, hun takkede paa mine Vegne og satte skyndsomst husets pæneste Kaffekopper paa Bordet. Det viste sig, at vi ejede en hel pæn Dug, og jeg lagde Mærke til, at hun af et Cigarbæger og min eneste og sidste Cigar fremtryllede en forholdsvis overdaadig Tobaksanretning.

Det var første Gang, Pe Peesen viste Interesse for mig og mine Ting, men ved at se sig grundigt omkring kom han hurtigt til det for os ærefulde Resultat, at vi nok i Grunden sad helt lunt i det her. Han pillede andægtigt lidt Halm og andre Smaating ud af det ene Øre, alt imens han blinkede polisk og medvidende. Vi skulde da for resten være velkommen til et bitte Gilde en af de første Aftener. Han og hans Kone vilde forfærdelig gerne se os . . .

Den treogtyvende asede jeg gennem Pløre og Ælte ind til Byen med Tilsigelsen som eneste Værdipapir i Tegnebogen. Ud over den Forfærdelse Pe Peesens Tilsynkomst havde afstedkommet, var intet i mit haardt saarede Følelsesapparat ændret. Jeg kunde ikke sidde i Agestol sammen med Pe Peesen . . . trods Ælte, Ruskregn og Modvind. Jeg kunde ikke. Det var en alvorlig Fejl ved min Mentalitet, jeg vidste det den Dag, og jeg ved det i Dag . . . Pe Peesen er rigtig hyggelig at age en Tur sammen med. De Brune trækker uden Besvær, og hans Agestol er blødt og godt stoppet . . . og for mig gjaldt det selvfølgelig frem for alt om at være i god Form, naar jeg inden længe skulde dyste med "Menneskeæderne" derinde.

Inden jeg naaede Halvvejen, var jeg gennemblødt og uden enhver Form for Form. Da jeg listede ned mod Trappen til Administrationsbygningen, vidste jeg paa det nøjeste, hvordan det føltes at være efterlyst Forbryder. Uden at der var udsendt særligt Signalement, vidste tilsyneladende samtlige Gadefærdselister, at jeg var sigtet, og dest nærmere jeg kom Trappen, desto tydeligere stod det at læse i de "hoverende" Øjne, at man ogsaa fandt mig skyldig. Jeg tog Trappen i et Par vaklende Spring og fornå, at var jeg først vel inden for de Strafnydendes skærmende Vægge, da skulde jeg ikke afgive falsk Forklaring for eventuelt at komme ud til Paavisning . . .

- - -

I Gangen foran Salen gik en masse Mennesker og saa hinanden aandsfraværende over Hovederne. Langt de fleste gik, an kunde simpelthen ikke staa stille, slet ikke sidde, endskønt der var rigelig med Bænke til det Brug.

Enkelte fløjtede falsk og uden Vejr, som jeg selv havde gjort, Enkelte var saa "overlegne", at de kunde sige ferske Vittigheder om "Torskegildet", der ventede paa den anden Side Døren. Der blev serveret dobbelt Sennep o.s.v. Vi andre var allesammen saa taknemmelige for ethvert nok saa lille afledende Udbrud. Med ligefrem Glæde opdagede jeg, at min Gru for Luftmangel ogsaa var noget ganske gement.

Inde i selve Salen fik jeg endelig lidt Overblik over, hvad det var for Mennesker, je delte Skæbne med. Her blev vi nemlig inddelt i Distrikter, placeret paa lange Bænke og ifølge Sagens Natur tvunget til at sidde stille. Det vil sige, alles Fingre trommede neurastenisk paa stramme Bukseknæ, Armlæn og hvad der ellers var at tromme paa. En hel Lettelse var det, naar "Kustoden" engang imellem spurgte, hvor den eller den var fra, og om Vedkommende havde den modtagne Tilsigelse ved Haanden. De fleste havde den parat, næsten før der blev spurgt, men enkelte kunde trods al god Vilje ikke finde den lige straks. Vi andre fulgte deres Søgen i alle Enkeltheder og ønskede ærligt, at det maatte vare rigtig længe med at finde det Papir. Hvorfor vidste vi nok ikke præcist, men her vvar noget at se paa.

- - -

I Begyndelsen var Mørket . . . som skrevet staar. For Spænding kunde jeg ikke se længere end til Enden af min egen Bænk. Det var en Afsløring, der ikke varslede godt, men efterhaanden afslappedes mit spændte Indre trods alt saa meget, at mit ydre Øje med nogenlunde Tydelighed kunde skelne, at der landgs den modsatte Langvæg stod en Række smaa Borde med tre Stole til hver, og at der til hvert Bord hørte to "Menneskeædere" og et Offer . . .

Se nu Bordet der lige for. Der sidder Pe Peesen og breder sig behageligt i Stolen, mens Skattemændene lyttende prikker i Bordpladen med de ledige Blyantspidser. Pe Peesen sludrer, han vrøvler, for med Sludder og Vrøvl at bevise, at han overhovedet ingen Indkomster har haft. Jeg kender hans Argumenter ... Ved næste Bord til højre sidder en lille retkantet Mand, der med sort paa hvidt begrundet, hvordan han er kommet til Selvangivelsens tal. Jeg ser, hvordan han Punkt for Punkt dokumenterer, men jeg ser samtidig, at hans Tilhørere ikke er nær saa sørgmodigt velvillige som Pe Peesens. Da han bliver afmønstret, ser han alt andet end glad ud . . . Pe Peesen derimod er velafbalanceret, da han med et lunt Blik til de Ventende forlader deb overophedede Sal . . .

Hele Salen er et underligt Mumlekor, hvor der mumles om det samme. Evtigt det samme: Ejendomsskyld, Indkomster, Formue . . . Ved et af Bordene til højre sidder en jovial Forretningsmand og imponerer med en Stabel vel indbundne Regnskabsbøger. Han har ikke som Pe Peesen vrøvlet i Munden, men paa Papiret . . . Ved næste Bord sidder en Mnd, der som jeg selv har samtlige Indkomster paa et eneste Blad i Lommebogen. Jeg ser i hans Dommeres Miner, hvad det vil sige ikke at være velsignet med Vrøvlets ublufærdige Selvmodsigelsesapparat. Og da de to samtidig rejser sig og gaar, bliver der ligesom sat Omkvæd til den halvfærdige Vises Vers . . . De Mænd, der har snakket med Forretningsmanden, hænger med Ørerne. De, der har behandlet Lommebogsmanden, tænder sig hver en frisk Cigar og raaber med oplagte Stemmer: Den næste.

- - -

Skattevæsnet gik til Eftermiddagskaffe . . . uden at vi blev laaset inde . . . For resten vilde Dørlaasens Fjedersmæk ikke have kunnet forhøje Uhyggen, den var paa sit højeste. Vi svedte i den skattale Hede og fornåm alle, at Helvedestemperaturen var et sindrigt Led i Skattetekniken. Da jeg selv dampende som en Tørveæltter tog Plads, fornåm jeg tillige, at hver og et af de pæne smaa Borde var en Fælde med en temmelig indbydende Indgang, men der var ingen Udgang.

De første Velkomstsmil var Madding, og jeg maa indrømme, at jeg selvfølgelig gik paa den uden Forbehold . . . Man sad jo her ene og alene for at hjælpe mig og min stakkels overophedede Hukommelse . . .

Den ærlige Omsorg var ikke til at tage Fej af, og alligevel tog jeg Fejl. Uden Omsvøb, Sludder og Vrøvl gik jeg i Fælden. Ud af dens Forgernak tog de mig ublidt og overgav mig til selveste Skatteformanden. Han var hverken omsorgsfuld eller smilende, knap nok hvad man nødtørfdigst forstaaer ved jævnt dannet. Uden Presseri fra min Side betroede han mig, at jeg ligesom alle andre vilde snyde, hvis jeg kunde. At jeg ikke kunde, var ikke min, men hans Skyld.

Jeg ønskede at sige noget om, at jeg gerne saa Bevis for denne flabede Paastand, men som jeg for længst havde forudset, idet afgørende Øjeblik manglede jeg Luft . . . Uden at kunne yde saa meget som en Rejes Modstand blev jeg tygget, slugt og fordøjet . . . Den næste . . .

Kommet saa vidt slog det mig, at Overskatteraadet med Mellemrum vigter sig af de Skattebøder, de faar ind . . . Herregud! Herregud! Med de sidste to Timers Iagttagelse bag mig kan jeg hævde, at der ikke er en Øre at prale af . . . Blev de virkelige, stpre Skatteydere taget ligesaa haardt paa Pengepungen som jeg og de andre Smaafisk, saa vilde Landets gennemsnitlige Skatteprocent aldrig naa saa højt som nu . . . Der findes ingen Statistik angaaende denne Sag. Behøves heller ikke, det er et af de Spørgsmaal, vi hver især ved saa udmærket Besked med . . .

- - -

I udkanten af Byen blev jeg indhentet og raabt an af Pe Peesen. Han grinede oplagt og slog Forlæderet indbydende til Side. – Nu ingen Dikkedarer, du. –

Jeg kravlede op og forsøgte at synes lige saa rolig ved ham, som han ved mig. – Nu ingen Grineri Pe Peesen. Man har et eller andet sted i Udlandet konstrueret en Løgnemaskine . . .

- Hvad er det for en Dings? –

- Ja, se det er et Maaleapparat, der paa det nøjagtigste kan fortælle, om et Menneske lyver eller taler sandt. –

Pe Peesens venstre Øje plirede underfundigt. – Ja men, se saa er det godt nok, at vi har det her forbandede Valutakontor. –

- Hvad mener du? –

-Æ—hæ, synes du ikke den bitte Brune har et godt Fodskifte . . .